

Stárnutí a sebekultivace v čínské myšlenkové tradici

Co mít na paměti

- - předávaná tradice vs „co bylo opravdu řečeno“
- - úprava tématu (omluva)
- Klidně mě přerušujte (zapomínám na to, že mluvím k lidem a ne k robotům 😊) a uvědomuju si, že je komické, že vás „poučuju“ o stárnutí

Korelace věku a rozvoje (Konfucius)

- 子曰：「吾十有五而志於學，三十而立，四十而不惑，五十而知天命，六十而耳順，七十而從心所欲，不逾矩。」
- V patnácti letech jsem se upnul ke studiu.
- Ve třiceti jsem pevně stál.
- Ve čtyřiceti jsem byl prost pochybností.
- V padesáti jsem poznal vůli Nebes.
- V šedesáti bylo mé ucho vyladěno (pro pravdu).
- V sedmdesáti jsem mohl následovat touhy svého srdce, aniž bych překročil pravidla.“

„SPRÁVNÉ STÁRNUTÍ JE DOSAHOVÁNÍ MUDRCTVÍ”

Ideál ctnostného člověka a pojmy

君子 junzi ctnostný člověk -) 圣人 shengren mudrc
德 de – morální síla

仁 ren – laskavost, humánnost, dobrotivost

义 yi – smysl pro správné

礼 li rituály (理情 liqing)- (racionalita a sentiment)

道{体} dao(ti) – cesta (podstata) – „kvaziesencialismus“ (Zlatý věk harmonie)

孝 xiao – synovská oddanost

孝道 cesta (synovské) oddanost – „KONFUCIANISMUS“

- Základ **harmonické a laskavé společnosti** (do dneška ve způsobu života)
- – **hierarchie**: starší nad mladším (tři vodící šňůry – dynastie Han), zajišťuje **kontinuitu a vzájemnost** (dva směry)
- (vulgární historismus: synovská oddanost vychází z omezených zdrojů...)
- Pozitivní i negativní aspekty synovské oddanosti (dominance vs vedení – příklady ze života) (projevuje se doma i venku: péče, dary, jazyk, sezení, poklony, pohřby, obětiny, oltáře)
- V pozitivním smyslu je to **ctnost (moudrost)**
- **Tímto vzniká provázanost – moc i odpovědnost – „transakčnost lásky“ – doma i venku**

Reciprocita 恕 a morální síla de 德

- **Ideál: skrze interakce posouvat sebe i druhé (oddanost musí být dobrotivá – korekce „džungloidnosti“) – 恕 reciprocita**
- Konfucius: Syn nebes i prostý lid musí kultivaci sebe sama vnímat jako kořen všeho mimo
- Konfucius: péče u lidí jako o zvířata (stejně přirozená a upřímná)
- Doktrína středu: udržení se v harmonii i v chaosu emocí – celé podnebesí benefituje – **morální síla de**
- De – vítr ohýbající trávu v dokonalé přirozenosti
- De – vyžaduje celoživotní kultivaci

Reciprocita 恕 a morální síla de 德

- Mencius: Každý má potenciál k mudrctví
- Kvalita charakteru předčí společenský status
- Sebe kultivace: studium klasiků, každodenní sebereflexe, náprava chování, očišťování mysli v tichu, poezie, kaligrafie, péče o rodinu a celý svět
- **Trénink sebe a skrze to druhých – oddanost (je kořen dobrotivosti)**
- Konfucius: Potřeba upřímnosti (etika rolí – příběh posledního krále dynastie Shang) + odmítnutí rodičů (císař Shun)

Provázanost a proměnlivost (aktualizace)

- **Velké učení:** korigovat sebe – rodinu – společnost – všehomír
- Panovník pečuje o poddané jako o děti (bez De se utlačují menšiny, ponižují slabí, nepečuje se o staré...)
- Otec a matka – Nebe a země
- Ctnostný muž však jako Shun chápe přítomnost
- (pojem „Podstata se vyjevuje ve funkci)
- Podstata = vzory a aktualizace + oddanost a reciprocita + od seberozvoje k uchování všehomíra (cyklus kontinuity)
- Neboli: seberozvoj a aktualizace vyházející z ustavení své role dle formy synovské oddanosti

Zapomínání a vyprázdněnost – „TAO“

- Zhuangzi
- Pojem zapomínání
- **Negativní:** příběh (pták, cikáda, kudlanka, straka)
- Zhuangzi pochopil a začal soucítit: ztráta sebe sama kvůli prospěchu a úspěchům (zmatené srdce-mysl)
- „střet“ Konfuciánů a taoistů – externalita vs původnost
- Ztráta původního autentického já (zlatého věku) a smysl pro harmonii se všemi věcmi kolem nás - ublížení sobě i ostatním – z bratrů nepřátelé
- Závislost na uznání druhých - (autentické já tohle nevyžaduje a přesto si užívá komfortu)
- Lék: dlouhodobý seberozvoj s výsledkem vidění cesty 道

Zapomínání a vyprázdněnost – „TAO“

- **Pozitivní:**

- Jen Chuej řekl: „Dělám pokroky.“ Konfucius se zeptal: „V čem to spočívá?“ „Zapomněl jsem na lidskost a spravedlnost,“ odpověděl Jen Chuej. „To je dobré,“ řekl Konfucius, „ale ještě to není ono.“
- O několik dní později se setkali znovu. Jen Chuej řekl: „Dělám pokroky.“ „V čem to spočívá?“ „Zapomněl jsem na rituály a hudbu.“ „To je dobré,“ řekl Konfucius, „ale ještě to není ono.“
- O několik dní později se Jen Chuej objevil znovu a řekl: „Dělám pokroky.“ „V čem to spočívá?“ „Sedím v zapomnění,“ řekl Jen Chuej. Konfucius se zaraženě zeptal: „Co to znamená, sedět v zapomnění (*cuo-wang*)?“
- Jen Chuej odpověděl: „Nechávám své údy a tělo odpadnout, vypínám sluch i zrak. Opouštím svou tělesnou podobu, zbavuji se vědění a sjednocuji se s Da Tong (Velkou Jednotou/Všeobecnou harmonií). Tomu říkám sedět v zapomnění.“
- Konfucius řekl: „Když jsi sjednocen, nemáš už žádné preference. Když jsi v proměně, jsi osvobozen od stálosti. Ty jsi se vskutku stal moudřejším než já! Prosím tě, dovol mi stát se tvým následovníkem.“

Další anekdoty z Zhuangzi

- Mistr obuvník (nebo řemeslník) Čchuj dokázal rýsovat od ruky tak přesné kruhy a úhly, jako by používal kružidlo a pravítko. Jeho prsty se proměňovaly spolu s věcmi, jichž se dotýkal, a jeho mysl se jimi nemusela nijak zabývat. Proto byl jeho duch sjednocený a ničím nespoutaný.
- (zapomněl na nohy i na kruhy)
- ---
- Jen Chuej se zeptal: „Smím se zeptat, co je to půst srdce?“
- Konfucius odpověděl: „Sjednot' svou vůli! Naslouchej nikoliv ušima, nýbrž srdcem. Naslouchej nikoliv srdcem, nýbrž duchem (čchi). Sluch se zastavuje u uší, srdce se zastavuje u toho, co je mu blízké. Duch je však prázdný a čeká na věci. Jen v prázdnotě se shromažďuje Tao. Tato prázdnota, to je půst srdce.“

Dva druhy pozitivního zapomínání

- Zmizení (konceptů) – zmizí domnělé bariéry, pravda a lež a lačnost (sobeckost)

vs

- zmizení (nohy) ze zřetele – sjednocení s přirozeností
- „Sjednotit se se světem – být v jako Velká Všudyprůchodnost 大通“
- **Zapomenout je obrátit se k Tao**

Nejde o Západní nihilismus

- - působí to „antikonfuciánsky“, ale...
- Mudrci zlatého věku následovali Cestu, k ní se Zhuangzi také obrací
- Pouze je tu respekt k subjektivní formě Cesty/Tao 道 u jednotlivců (pohřeb Taoisty a pohoršení Konfuciova žáka Zigonga) – „zapomněli se vzájemně“ v Tao a respektovali, že autentičnost je subjektivní
- I pro Zhuangzi platí láska k „rodičům“ (synovská oddanost) za základní pilíř
- 天地有大美而不言，四時有明法而不議，萬物有成理而不說。
- „Nebesa a země (Vesmír) mají nesmírnou krásu, ale nemluví o ní. Čtyři roční období mají jasné zákony, ale nediskutují o nich. Všechny věci světa mají svůj dokonalý řád, ale nevykládají jej.“

Subjektivizace poznání a každodennost

- Wang Yangming (1472-1529) dynastie Ming
- Reakce na taoismus, buddhismus a proměnu společnosti za dynastie Song
- Navazuje na Mencia (lidské přirozenost je dobrá (příběh o studně) jen je třeba ji kultivovat) – pozitivní esencialista s nádechem buddhistické imaginace

Dva druhy poznání

- Cheng Yi:
 - Spontánnost dobrého chování
- Vyžaduje sebekultivaci a návrat

Real knowledge is different from *ordinary knowledge*. I was once with a farmer who had been mauled by a tiger, when someone happened to mention that a tiger was mauling people in the area. [Naturally], everyone was alarmed. But this one farmer had on his face an expression that differed from the rest. Everyone, even a child, knows tigers maul people, but they do not possess *real knowledge*. It is only *real knowledge* if it is like that of the farmer. When people continue to do what they know they should not do, this is because they do not *really know* it is wrong. If they *really knew*, they would not do it.¹⁷

It is like a person with a stuffed-up nose. Even if he sees a malodorous object before him, he does not smell it, and so he does not hate it. This is simply not to know the odor. This is just like the case of saying someone [who does not act appropriately] knows filial piety or brotherly respect. That person must have already acted with filial piety or brotherly respect before he can be said to know them. One cannot say he knows filial piety or brotherly respect, simply because he knows how to say something filial or brotherly.

"Now there are people who, despite knowing they should be filial to their parents and respectful to their elder brother, cannot be filial or respectful. From this it is clear that knowledge and action are two separate things."

[Wang replied, "In this case, knowledge and action] have already been separated by selfish desires; this is not the original state of knowledge and action. There have never been people who know but do not act. Those who know but do not act, simply do not yet know. . . . Thus the *Daxue* ("Great Learning") gives us examples of *real knowledge and action*, saying it is 'like loving a beautiful color or hating a bad odor.'"¹⁹

Jednota chování a vědění

- Řešit opravdové problémy 必有事焉
- Věčná introspekce, seberegulace a pozornost
- Ne: nadměrná intelektualizace, ne abstrakce (ne výmluvy), ne intelektuální ego

(příběh žáka pracujícího u soudu)

just like cooking rice by heating a pot. If one does not put in water and rice, and only concentrates on adding fuel and starting the fire, I don't know what kind of thing you will cook up. I am afraid the pot will crack before the fire can be properly adjusted.²⁶

Wang Yangming – existencialista a Konfuciovi oddaný ikonoklasmus

- Příběh zapisování přednášky a Xu Ai

The thousand sages are all passing shadows;
liangzhi alone is my teacher.³³

In learning, the important thing is to get it with the mind. Even words from the mouth of Kongzi, if one seeks in one's mind and finds them to be wrong, dare not be accepted as true. . . . Even words from the mouth of an ordinary person, if one seeks in one's mind and finds them to be correct, dare not be regarded as false.³⁴

Pěstování života

- „tělo je dar rodičů“ – povinnost ho chránit (synovská oddanost)
- Mnohost Qi (生气 naštvat se, 气质 „vyzařování/styl“, 气氛 atmosféra, 天气 podnebí…)
- V člověku 元气 (původní Qi – život)
- Regulace Qi v člověku – dlouhověkost
- Dietetika, pohyb, sexuální život (předchází v čínské medicíně lékům) – regulace dle 五行 „pěti hybatelů“ a 阴阳 Yinu a Yangu
- Sex: taoistické metody (využívání orgasmické energie) – tomu předchází cvičení
- Dietetika: horká voda, jíst s pozorností (dovysvětlit), meloun ne v zimě, ne cukr pro horkokrevné, ne jogurty pro studenokrevné (spíše co se nemá jíst 😊)

Pěstování života

- Taichi Practice in the Kowloon Park, Hong Kong
- 'Grandpas' in China show off their amazing street workout
- Old chinese people dancing in the park

Du Weiming – syntéza

- *1940

v Číně narozený americký filosof.

Profesor humanitních věd

zakládající ředitel Institutu pro pokročilá
humanistická studia na Pekingské
univerzitě.

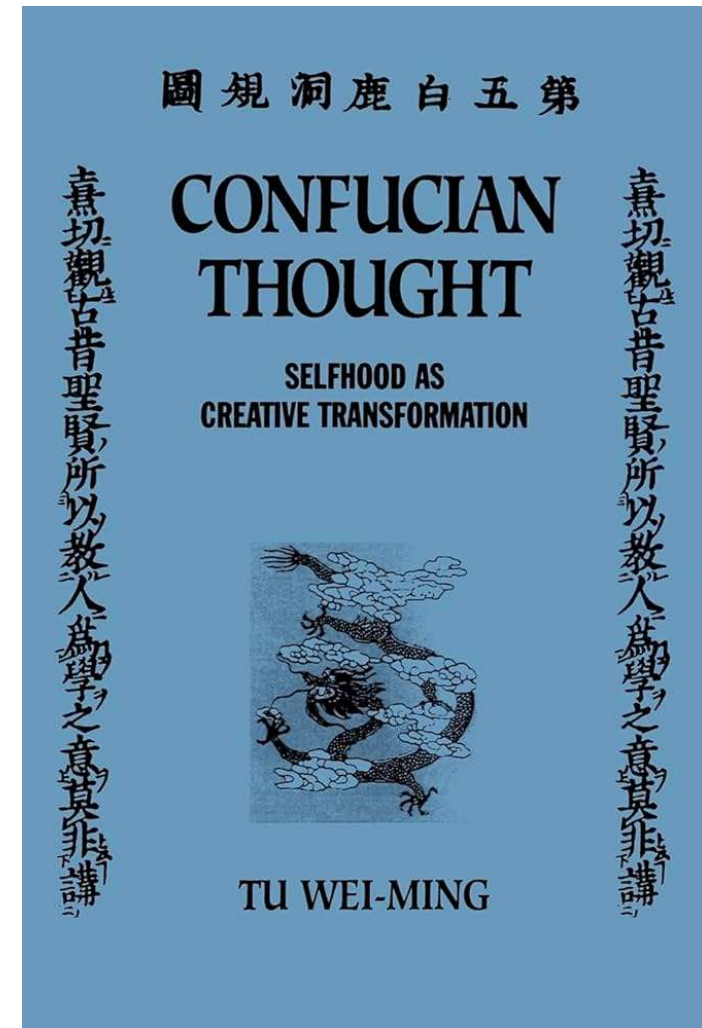
Emeritním profesorem a vedoucím
vědeckým pracovníkem v Asijském centru
na Harvardově univerzitě

-

Syntéza ve 20. století

- 1985
- Syntéza seberozvoje tradičním čínském myšlení (三教)
- Rozbor v pdf
- (nezapomenout na poslední slide)

ZÁVĚREM:

- Tento typ **moudrosti (mudrctví)** spočívá v přístupu a metodě
- je to vrozená je možnost, není však definovaná a vzniká v procesu jejího dosahování (paradox)
- Není oddělená od tělesnosti (absence duálního vnímání) - tělo je nutné k aktivnímu činy naplněnému životu
- Není intelektuální, ale je přirozená („intutivní – vytesaná“) a je spjatá s každodenní činností
- Na cestě k moudrosti musím mít výchozí bod (ukotvení), které se však nedá vyabstrahovat. K tomu se vztahují „synovskou oddaností“
- Spočívá v nekonečném osvojování, pozorování, introspekci, ale i ve (správném) zapomínání
- Moudrost je subjektivní, ale není sobecká (naopak harmonizuje všehomír) a je podmíněná (propletená ve vztazích)